

цього в нього з'являється можливість клопотання щодо її придбання. При цьому слід звернути увагу на той факт, що ст. 129 ЗК не встановлює жодного терміну, протягом якого державні органи повинні прийняти рішення стосовно продажу земельної ділянки. Отже, за відсутності чіткої та прозорої процедури, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України, сам процес відведення на практиці затягується на декілька років, що аж ніяк не додає інвестиційної привабливості країні.

Чинна редакція ст. 82 ЗК також містить обмеження на набуття права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення іноземними юридичними особами, а саме: земельні ділянки повинні знаходитись в межах населених пунктів у разі придбання об'єктів нерухомого майна та для спорудження об'єктів нерухомого майна для ведення господарської діяльності; іноземні юридичні особи можуть набувати право власності на земельні ділянки і за межами населених пунктів, але лише у разі придбання об'єктів нерухомого майна. При цьому, слід звернути увагу на той факт, що витрати на придбання земельної ділянки різко підвищуються за рахунок необхідності придбання об'єкта нерухомого майна. Крім того, розмір земельної ділянки, обмежений характеристиками об'єкта нерухомого майна, робить цю ділянку не такою привабливою для покупця. Стосовно обмеження способів використання земельних ділянок, варто звернути увагу також на те, що використання земельної ділянки для розміщення дипломатичної місії, яка не здійснюватиме підприємницьку діяльність, не може бути перепорою для отримання земельної ділянки у власність.

Таким чином, існує нагальна потреба внесення змін до ЗК, які б чітко передбачали можливість набуття земельних ділянок у власність українськими юридичними особами з 100% іноземним капіталом, включаючи дочірні підприємства іноземних компаній в Україні.

Крім того, необхідно затвердити чіткий порядок набуття українськими юридичними особами, що мають іноземних учасників, права власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення в Україні.

Вирішення вищезазначених проблем має надзвичайне значення для залучення іноземних інвестицій в Україну і наблизить національне законодавство до стандартів Європейського Союзу.

Законодавчі підходи щодо застосування інституту моральної шкоди

Онищенко О.С., здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Тімуш І.С.*

В Україні право на компенсацію моральної шкоди отримало законодавче закріплення лише 1993 року, коли Цивільний кодекс УРСР було доповнено статтею 440-1. У радянський період це право не було юридично визнаним. Поміж тим, своєрідний аналог права людини на компенсацію моральної шкоди можна зустріти ще у правових пам'ятках нашої держави, що свідчить про традиційну належність даного інституту до цивільного права України.

На сучасному ж етапі законодавець визнає, що право на компенсацію моральної шкоди є однією із гарантій захисту й інших прав і свобод. Це право прямо передбачене Конституцією України та знайшло своє

юридичне закріплення у значній кількості інших законодавчих актів. Водночас жоден із них не містить не лише визначення загального поняття розглядуваного права, але й загального поняття самої моральної шкоди. Такі акти розкривають зміст моральної шкоди лише стосовно регульованих ними галузевих правовідносин. У зв'язку з цим, поряд із відносною уніфікацією поглядів щодо самої можливості компенсації моральної шкоди, чітко простежуються відмінності в інтерпретації такої можливості у різних галузях права. Питання компенсації моральної шкоди розглядаються, зокрема, у конституційному, цивільному, трудовому, кримінально-процесуальному праві України.

В правових системах країн існують два підходи до питань визначення і застосування інституту моральної шкоди, які склалися під впливом римського права, що вже на ранніх стадіях свого розвитку почало формування норм інституту моральної шкоди. Проте, оскільки норми інституту моральної шкоди не склалися в римському праві в окрему юридичну конструкцію, його рецепція законодавством європейських країн була ускладнена. В зв'язку з чим, були вироблені різні національні підходи в правових системах країн.

Перший підхід полягає у доведенні в певних, законодавчо встановлених випадках факту існування у потерпілої особи страждань – фізичних, духовних, психічних, можливість діагнозу яких дозволяє виявити і довести в судовому порядку наявність завданої моральної шкоди у потерпілої особи. Такий підхід притаманний окремим країнам романо-германської правової системи – Україні, Росії. Другий підхід передбачає існування загальних принципів положень щодо відшкодування завданої шкоди або окреслення кола типових випадків порушень прав особи, за умови доведення яких передбачається відшкодування моральної шкоди. Зазначений підхід застосовується переважно більшістю країн романо-германської та англо-американської правових систем. Його застосування викликано головним чином відсутністю чітких законодавчих норм про відшкодування моральної шкоди (Франція, Великобританія, США) та застосування загальних принципів про необхідність відшкодування заподіяної шкоди (Франція, Німеччина).

Дискусійним питаннями в сучасній науці цивільного та міжнародного приватного права постає питання співвідношення форм шкоди та її видів, що певним чином впливають на місце і роль інституту моральної шкоди як одного з засобів захисту цивільних прав. Триелементна конструкція, до складу якої включено фізичну, моральну та матеріальну форми шкоди (ЦК Квебеку), конкурує з традиційною двоелементною конструкцією, що містить моральну (немайнову) та матеріальну форми, створюючи певні теоретичні складнощі при їх розмежуванні та розумінні, що тягне за собою невизначеність місця і ролі інституту моральної шкоди в сучасних умовах. В той же час в чинному законодавстві України існує проблема співвідношення видів шкоди. З прийняттям нових законодавчих актів склалася ситуація, коли моральна шкода - як термін, так і поняття, вже не охоплює всі втрати (збитки) немайнового характеру, оскільки чинне законодавство України містить ще такі види шкоди як психічна шкода і духовна шкода. Проблема, як на теоретичному, так і на практичному рівні, постає в їх невизначеності, відсутності чітких критеріїв відмежування цих

видів, способі заподіяння; питаннях діагностування [1, с.122]. В зв'язку з цим, на нашу думку, варто запропонувати дещо змінити класичну схему поділу форм шкоди і запровадити двоелементну конструкцію форм шкоди: майнову та немайнову. Запропонований підхід потребує подальших досліджень. З одного боку така складна юридична конструкція, яка визначатиме і класифікуватиме немайнову шкоду створює певні труднощі з точки зору її застосування на практиці, з іншого – за чітко встановленими критеріями допоможе врахувати у кожному конкретному випадку негативні відчуття, що переживає потерпілий, їх силу, тривалість, зовнішні прояви і обумовлені ними наслідки.

Підбиваючи підсумки, необхідно зазначити, що проблема відшкодування моральної шкоди і, особливо, – визначення її розміру – на даний момент стоїть дуже гостро. Спостерігається відсутність єдиної концепції та єдиних механізмів призначення відшкодування та визначення певної грошової суми за певний вид страждань. Тому, на думку автора, необхідно на законодавчому рівні більш детально конкретизувати порядок визначення психотравмувальної ситуації та присудження відшкодування, а також встановити механізм визначення його розміру.

З огляду на те, що в законодавстві України поступово вдосконалюється інститут відшкодування моральної шкоди, уявляються слушними пропозиції щодо необхідності прийняття нормативно-правових актів, в яких будуть передбачені такі способи захисту прав людини, як відшкодування моральної шкоди. Коли права людини дійсно стануть пріоритетом нашого суспільства, тоді ми зможемо з упевненістю називати Україну незалежною і демократичною державою [2, с. 119].

Список використаних джерел:

- 1.Тімуш І.С. До питання щодо розмежування моральної та майнової шкоди / І.С. Тімуш // Судова апеляція. – 2013. - № 1. – С. 120-126.
2. Мироненко В.П. Особливості відшкодування моральної шкоди за законодавством України / В.П. Мироненко // Судова апеляція. – 2013. - № 1. – С. 114-119.